

คู่มือ สหกิจศึกษา

COOPERATIVE EDUCATION HANDBOOK

NARESUAN UNIVERSITY

คำนำ

มหาวิทยาลัยนเรศวร มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เก่งงาน โดยให้นิสิตสามารถนำเอาความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพได้ เก่งคน ให้รู้จักสื่อสารกับคนอื่นและสามารถร่วมงานกับคนอื่น มีสังคม มีมิตรและกัลยาณมิตร เก่งคิด ให้มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีเหตุผล เก่งครองชีวิต ให้สามารถแก้ปัญหา เพราะทุกปัญหามีทางออกเสมอ และ เก่งพิชิตปัญหา ให้มีทักษะในการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ มีเหตุผลและข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะสามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติได้จากห้องเรียนเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นจะต้องนำเอาความรู้ ความสามารถที่ศึกษามาตามที่หลักสูตรกำหนดไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ โดยใช้กระบวนการของ “สหกิจศึกษา” ซึ่งจะทำให้นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรสำเร็จการศึกษาออกไปอย่างมีศักยภาพ มีความรู้และทักษะตรงตามต้องการของสถานประกอบการ และเป็นทรัพยากรบุคคลของชาติที่สมบูรณ์เข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขันอย่างยั่งยืนในอนาคต

สหกิจศึกษา (Co-operative Education) เป็นระบบการศึกษาที่เน้นประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ (Work-based learning) โดยที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้นิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการอย่างเป็นระบบก่อนสำเร็จการศึกษา ซึ่งนิสิตจะต้องปฏิบัติงานจริงแบบเต็มเวลา ตรงตามสาขาวิชาชีพและเป็นประโยชน์ต่อสถานประกอบการ เสมือนหนึ่งเป็นเจ้าของที่หรือพนักงานปฏิบัติงานชั่วคราว ณ สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ (1 ภาคการศึกษา) สหกิจศึกษาจึงเป็นระบบการศึกษาที่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันทั้งสามฝ่าย ได้แก่ นิสิต มหาวิทยาลัย และสถานประกอบการ

การจัดทำคู่มือสหกิจศึกษาเล่มนี้ มหาวิทยาลัยมุ่งหวังว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานสหกิจศึกษาทุกฝ่าย โดยได้รวบรวมรายละเอียดเกี่ยวกับระบบสหกิจศึกษา บทบาทและหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ตลอดจนกระบวนการในการดำเนินงานสหกิจศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาระบบสหกิจศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

กองบริการการศึกษา
มหาวิทยาลัยนเรศวร
เมษายน 2559

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 สหกิจศึกษาคืออะไร	3
1.1 สหกิจศึกษาคืออะไร	3
1.2 ความเป็นมาของสหกิจศึกษา	3
1.3 โครงการสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยนเรศวร	4
1.4 วัตถุประสงค์	4
1.5 หน่วยงานที่รับผิดชอบประสานงาน	4
1.6 ลักษณะงานของสหกิจศึกษา	5
1.7 สามประสานความร่วมมือและประโยชน์ที่ได้รับจากสหกิจศึกษา	5
บทที่ 2 บทบาทและหน้าที่ของนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา	7
2.1 บทบาทและหน้าที่ของนิสิตสหกิจศึกษา	7
2.2 บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาสหกิจศึกษา	8
บทที่ 3 บทบาทของสถานประกอบการกับสหกิจศึกษา	9
3.1 บทบาทของสถานประกอบการ	9
3.2 หน้าที่ของพนักงานที่ปรึกษา/พนักงานพี่เลี้ยง(Mentor/Job Supervisor)	10
บทที่ 4 กระบวนการและขั้นตอนสหกิจศึกษา	11
4.1 ก่อนไปปฏิบัติงาน	11
4.2 ระหว่างปฏิบัติงาน	12
4.3 หลังการปฏิบัติงาน	13
4.4 สรุปกำหนดส่งแบบฟอร์มสหกิจศึกษา	20
4.5 ลำดับขั้นตอนการดำเนินงาน	21
บทที่ 5 การประกันสุขภาพและอุบัติเหตุสำหรับนิสิตสหกิจศึกษา	23
บทที่ 6 การเขียนรายงานสหกิจศึกษา	25
6.1 รูปแบบการเขียนรายงานสหกิจศึกษา	25
ภาคผนวก :	28
ภาคผนวก ก แบบฟอร์มสหกิจศึกษา	28
(แบบฟอร์มสหกิจศึกษาสามารถดาวน์โหลดจาก www.coop.nu.ac.th)	
ภาคผนวก ข ข้อมูลการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานสหกิจศึกษา โครงการสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร	55

บทที่ 1

สหกิจศึกษาคืออะไร

1.1 สหกิจศึกษาคืออะไร

สหกิจศึกษา (Co-operative Education: Co-op) เป็นระบบการศึกษาที่เน้นประสบการณ์ที่ได้รับจากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ (Work-based learning) โดยที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้นิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ไปปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการอย่างเป็นระบบก่อนสำเร็จการศึกษา โดยที่นิสิตจะต้องปฏิบัติงานจริงแบบเต็มเวลา ตรงตามสาขาวิชาชีพและเป็นประโยชน์ต่อสถานประกอบการ เหมือนหนึ่งเป็นเจ้าของหน้าที่หรือพนักงานปฏิบัติงานชั่วคราว ณ สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ (1 ภาคการศึกษา) ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้นสถานประกอบการอาจกำหนดให้นิสิตสหกิจศึกษาปฏิบัติงานในตำแหน่งที่มีหน้าที่รับผิดชอบที่แน่นอน โดยงานที่ได้รับมอบหมายเป็นงานที่มีคุณภาพ เช่น ผู้ช่วยวิศวกร ผู้ช่วยนักวิชาการ ผู้ช่วยงาน ฯลฯ หรือ กำหนดงานเป็นโครงการพิเศษที่เป็นประโยชน์กับสถานประกอบการและสามารถทำสำเร็จได้ ภายใน 16 สัปดาห์ โดยสถานประกอบการจะจัดหาที่เลี้ยงหรือพนักงานที่ปรึกษา/พนักงานพี่เลี้ยง (Mentor หรือ Job Supervisor) ทำหน้าที่กำกับและดูแลการทำงานของนิสิตสหกิจศึกษา ทั้งนี้ ในการปฏิบัติงานของนิสิตสหกิจศึกษา อาจจะได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง สวัสดิการ หรือค่าตอบแทนอื่นตามความเหมาะสมจากสถานประกอบการ และหลังจากเสร็จสิ้นภารกิจจะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยอาจารย์นิเทศและพนักงานที่ปรึกษา/พนักงานพี่เลี้ยงของนิสิตสหกิจศึกษา

1.2 ความเป็นมาของสหกิจศึกษา

สืบเนื่องจากสหกิจศึกษา มีความจำเป็นต่อการพัฒนานิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เพราะเป็นวิธีการผสมผสานการเรียนในห้องเรียนร่วมกับการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ เริ่มต้นพัฒนาในประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงปี พ.ศ. 2446-2452 เรียกและรู้จักกันว่า “ระบบสหกิจศึกษา” (Cooperative Education: Co-op) ในประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา ระบบนี้ก้าวหน้ามากเนื่องจากได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากรัฐบาลและความร่วมมือของสถานประกอบการ ปัจจุบันสถานศึกษาและสถานประกอบการทั่วโลก มากกว่า 900 หน่วยงาน จาก 39 ประเทศ นำระบบสหกิจศึกษามาใช้และพัฒนาจนถึงระดับที่มีการแลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษาเข้าปฏิบัติงานในระดับนานาชาติ ในปี พ.ศ. 2526 ได้มีการตั้งสมาคมสหกิจศึกษานานาชาติ (World Association for Cooperative Education: WACE) โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อสนับสนุนและแลกเปลี่ยนนักศึกษาสหกิจศึกษาในระดับนานาชาติ สำหรับสหกิจศึกษาในประเทศไทยนั้น คำว่า “สหกิจศึกษา” เป็นศัพท์บัญญัติโดย ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน ซึ่งเป็นบุคคลแรกที่นำระบบสหกิจศึกษาเข้ามาใช้ในประเทศไทยที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อปี พ.ศ. 2536 โดยก่อตั้งโครงการสหกิจศึกษาและพัฒนาอาชีพขึ้น เพื่อจัดให้มีสหกิจศึกษาแก่นักศึกษา